WIJZIGINGSDOCUMENT BOMENBELEIDSPLAN TEYLINGEN

VOORSTELLEN VOOR WIJZIGING VAN DE AANWIJZING VAN EEN BELEIDSSTATUS AAN BOMEN BINNEN GEMEENTE TEYLINGEN MET HET BIJBEHORENDE BESCHERMINGSREGIME EN GEBRUIK VAN HANDBOEK BOMEN

Aanleiding

In Bomenbeleid Teylingen (2015) is een indeling in beleidscategorieën met bijbehorende beschermingsniveaus neergelegd. De categorieën en beoordelingscriteria zijn in het Handboek Bomenbeheer verder uitgewerkt. Naar aanleiding van de evaluatie van het Bomenbeleid is vastgesteld dat de categorieën en de bijbehorende aanwijscriteria aangepast moesten worden, om de aanwijzing van beleidsstatussen en de beoordeling van vergunningaanvragen eenduidiger te kunnen uitvoeren. Daarnaast is een kleine mate van deregulering gewenst.
Ook is inmiddels het Handboek Bomenbeheer van gemeente Teylingen vervangen voor het Handboek Bomen van Norminstituut Bomen. Dit is een handboek met normen en richtlijnen die inmiddels door de meerderheid van de Nederlandse gemeenten en hun aannemers gehanteerd wordt.

In dit document wordt aangegeven op welke punten (hoofdstuk, paragraaf) het Bomenbeleid Teylingen gewijzigd dient te worden, en wat dan de vervangende tekst wordt.

Legenda
Rood = wordt verwijderd
Rood = de paragraaf komt te vervallen
Groen = nieuwe tekstdelen
Groen = geheel nieuwe tekst (paragraaf ingevoegd of vervangen paragraaf)
Blauw = gewijzigde tekstdelen

NIEUWE TEKST PER PARAGRAAF

Voorwoord

vervalt

Samenvatting

Alinea 6:
Aan de ene kant is er de wens tot deregulering, aan de andere kant willen we onze meest waardevolle bomen juist extra goed beschermen. Alle bomen van Teylingen zijn onderverdeeld in vier categorieën. Aan elke categorie is een beschermingsniveau gekoppeld. Hierbij hebben de meest beschermwaardige bomen (categorie A) de hoogste beschermingsgraad.

De eerste evaluatie van dit bomenbeleid heeft inmiddels in 2020 plaatsgevonden. De volgende evaluatie is voor 2025 voorzien. Naar aanleiding van de evaluatie is een stappenplan uitgewerkt voor beleidsaanpassingen en vervolguitwerkingen. Inmiddels is de indeling in statuscategorieën (hoofdstuk 4) verder aangescherpt, en worden daarmee de waardevolle bomen geactualiseerd.

Hoofdstuk 1

Thema's

Dit document omvat een visie die bestaat uit twee kernbegrippen. Deze kernbegrippen zijn vertaald in een aantal thema's. De werkwijzen, normen en richtlijnen die horen bij deze thema's, en die van belang voor doelmatig beheer van bomen, zijn terug te vinden in het handboek Bomen van Norminstituut Bomen.

Hoofdstuk 4

4.2 Ontwerp en inrichting

Bij het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte is veel te winnen voor wat betreft efficiëntie, duurzaamheid en draagvlak. Nieuwe bomen moeten worden aangeplant met het oog op de toekomst. In hoofdstuk 1 (Bomenontwerp) van Handboek Bomen van Norminstituut Bomen staan de richtlijnen en normen voor ontwerp van duurzame groeiplaatsen en wegprofielen met bomen.

De verdere verwijzingen naar Handboek Bomenbeheer in deze paragraaf (aan het eind van 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3) komen te vervallen.

4.3 Beheer en onderhoud

Als eigenaar van een groot bomenbestand (15.000 stuks) heeft de gemeente een zorgplicht. De eigenaar moet zorgen voor goed beheer. Als de gemeente dit nalaat, kan ze aansprakelijk worden gesteld bij eventuele schade of letsel. Beheer en onderhoud richten zich op een veilige en duurzame instandhouding van het aanwezige bomenbestand. Begeleidingssnoei van jonge bomen, onderhoudssnoei van volwassen bomen en periodieke boomveiligheidscontroles (BVC) met de daaruit voortvloeiende maatregelen worden planmatig uitgevoerd. In hoofdstuk 8 tot en met 13 van Handboek Bomen van Norminstituut Bomen staan de werkwijzen, richtlijnen en normen ten aanzien van beheer en onderhoud aan bomen uitgewerkt.

4.4 Bescherming en handhaving

4.4.1 Categorieën

De gemeente maakt onderscheid in 3 statuscategorieën: Waardevol, Structuur en Functioneel. De regels ten aanzien van bescherming tegen kap voor elk van deze 3 categorieën staan verderop uitgewerkt. Daarnaast zijn er nog de overige, particuliere bomen zonder beleidsstatus en bomen die vallen onder de regelgeving van de Wet Natuurbescherming. Bij deze laatste groep bomen is het mogelijk dat een deel alsnog ook valt onder één van de gemeentelijke beleidscategorieën.

Alle bomen en houtopstanden in eigendom van de gemeente zijn vastgelegd in het gemeentelijke boomgegevensbestand. Bij elke volgende inspectie van de bomen en houtopstanden wordt dit bestand geactualiseerd.
De waardevolle bomen en houtopstanden binnen de gemeente (zowel in eigendom van gemeente als van derden) zijn daarnaast vastgelegd op een lijst en kaarten van waardevolle bomen, welke in te zien zijn via de gemeentelijke website. De lijst en kaarten worden door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld en periodiek (minimaal elke 6 jaar) geactualiseerd.
De structuurbomen vormen in lijnen en vlakken de dragende groenstructuur, en de bomen binnen deze structuren die zijn aangewezen als structuurbomen worden vastgelegd op een gemeentelijke

structuurkaart. De waardevolle bomen en houtopstanden zullen eveneens op deze kaart worden weergegeven. Ook de kaart wordt door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld en periodiek (minimaal elke 6 jaar) geactualiseerd.
De overige bomen in eigendom van de gemeente worden als functionele bomen vastgelegd in het gemeentelijke boomgegevensbestand. Dit kunnen ook bomen buiten de bebouwde kom zijn, in welk geval de Wet natuurbescherming geldt. Overige bomen van derden vallen buiten de gemeentelijke registratie.
In bijlage A staan de criteria per categorie uitgewerkt.

4.4.2 Beschermingsregime (was 4.4.3)

Voor het kappen, verplanten, rigoureus snoeien of het op een andere manier in gevaar brengen van het voortbestaan van een waardevolle boom of structuur dient een vergunning te worden aangevraagd. Voor functionele bomen en overige structuurbomen van de gemeente geldt dat toestemming voor kap alleen gegeven wordt indien daar een goede reden voor is. Dit verzoek wordt als melding behandeld. De voorgenomen kap met onderbouwing wordt wel net als een vergunningaanvraag gepubliceerd (als melding). De onderbouwing wordt getoetst aan de beleidskaders. Op die manier kunnen inwoners wel nagaan of de gemeente haar eigen beleid naleeft (goed bestuur, conform Algemene wet bestuursrecht).

Bij de overige bomen van particulieren is geen toestemming of vergunning voor kap nodig, en hoeft dit ook niet gemeld.

De regels in de APV met betrekking tot de bovenstaande onderdelen zullen moeten worden aangepast.

Door verlegging van de focus van alle bomen naar enkel de waardevolle en behoudenswaardige bomen, kan met eenzelfde mate van inspanning een veel grotere mate van bescherming van de belangrijke bomen bewerkstelligd worden.

Beleidsstatus	Vergunning /meldplicht	Toetsing	Procedures
Waardevol (solitaire of historische structuur)	Vergunning	• Veiligheidsrisico • Groot maatschappelijk belang • Weigeringsgronden	• Advies Commissie omgevingskwaliteit* • Advies team Beheer • Zienswijze en bezwaar • Publicatie van besluit
Structuur	Melding	• Verbetering beeld structuur • Veiligheidsrisico • Groot maatschappelijk belang	• Advies team Beheer • Publicatie van besluit
Functioneel	Melding	• Overlast • Veiligheidsrisico • Participatie • Redelijk maatschappelijk belang	• Advies team Beheer • Publicatie van besluit
Overig particulier	Vrij	Geen	Geen
Buitengebied Wet natuurbescherming	Melding provincie	Wet natuurbescherming hst 4	Besluit Gedeputeerde Staten, conform Wet natuurbescherming

* ***Commissie Omgevingskwaliteit***: *Onder de Omgevingswet moeten bijna alle gemeenten een gemeentelijke adviescommissie instellen voor de omgevingskwaliteit. Alle gemeenten met rijksmonumenten zijn verplicht om een adviescommissie in te stellen die minimaal over de rijksmonumenten adviseert. De bestaande commissies voor ruimtelijke kwaliteit, welstand en monumenten komen niet meer terug. De wet voorziet niet in overgangsrecht, dus gemeenteraden wordt geadviseerd in elk geval voor het inwerkingtreden van de Omgevingswet zo'n commissie in te stellen. (Bron: VNG).*

Toetsing

Waardevolle bomen en historische structuren
Deze worden alleen gekapt als er sprake is van een veiligheidsrisico (voor omgeving en/of verkeer) wat niet met boomsparende maatregelen weggenomen kan worden, of bij een groot maatschappelijk belang. Ook als een boom niet meer voldoet aan de aanwijscriteria (tevens weigeringsgronden) en dit met beheermaatregelen ook niet meer mogelijk gemaakt kan worden, kan dat een reden zijn om de boom te kappen. Het verantwoord en veilig omvormen naar een ecologisch beheerde (veteranen)boom kan als boomsparende maatregel worden toegepast op daarvoor geschikte locaties.

Structuurbomen
Deze bomen worden alleen gekapt als dit geen of een positief effect heeft op de beeldkwaliteit van de gehele structuur, tenzij sprake is van een veiligheidsrisico (voor omgeving en/of verkeer) wat niet met boomsparende maatregelen weggenomen kan worden, of bij een groot maatschappelijk belang (bouw school, ziekenhuis et cetera). Het duurzaam verleggen van de structuur kan ook een oplossing zijn.

Functionele bomen
Deze bomen moeten vooral zorgen voor een passende, groene aankleding. Op het moment dat een boom daar niet meer aan kan voldoen (geeft vooral overlast, is ziek, of staat in de weg voor ontwikkelingen of herinrichting) kan dat al snel een reden zijn om de boom te verwijderen en (uiteindelijk) te vervangen voor een boom die (beter) past.
Een functionele boom mag gekapt worden als er sprake is van:

- gegronde overlast (getoetst aan overlastnormen);
- redelijk maatschappelijk belang; (woningbouw, winkels, et cetera)
- een veiligheidsrisico voor de omgeving of het verkeer wat niet met in verhouding staande boomsparende maatregelen weggenomen kan worden; of
- een compleet doorlopen participatietraject waarbij verwijderen van de boom de uitkomst was.

Registratie van redenen voor kap:
Als een waardevolle boom, structuurboom of functionele gekapt moet worden vanwege een veiligheidsrisico (als gevolg van een zeer slechte conditie bijvoorbeeld, of vanwege verkeersveiligheid), dan moet hiervoor een rapportage worden opgesteld. Deze rapportage kan opgesteld worden aan de hand van een uitgevoerde boomveiligheidscontrole, of een melding van een bevoegd ambtenaar (Team Beheer, politie, brandweer, etc.) Dit rapport moet de volgende onderdelen bevatten:

- Locatie
- Soort boom
- Aantal bomen
- Reden tot kap
- Beschrijving aard en ernst van de ziekte of het verkeersprobleem (politieadvies)
- Foto

Voor verantwoording moet de rapportage uiterlijk 3 weken voor de kap beschikbaar zijn voor Domein Buitenruimte, Team Buitendienst en afdeling gemeentewinkel. Minimaal 2 weken voor de kap wordt de voorgenomen kap gepubliceerd.

4.4.3 Herinrichting en andere werkzaamheden rond bomen (was 4.4.3 en 4.4.4)

De beschermingsniveaus, gekoppeld aan de eerder genoemde categorieën, zorgen ervoor dat bepaalde bomen procedureel beter beschermd zijn. Voor alle gemeentelijke bomen en bomen die na werkzaamheden aan de gemeente worden overgedragen geldt dat voorafgaand aan werkzaamheden in de directe omgeving van de boom in overleg met de groenbeheerder een Bomen Effect Analyse (BEA) wordt opgesteld. Bij waardevolle bomen geldt een zwaar afwegingskader voor overgegaan mag worden tot kap, en ook bij structuur- en functionele bomen is een goede afweging met onderbouwing nodig. Deze bescherming zijn vertaling in een werkwijze rond bomen en de bijbehorende bomenposter. In het Handboek Bomen van het Norminstituut Bomen worden de eisen die aan een BEA worden gesteld uiteengezet (hst 16: Bomen Effect Analyse) en is het protocol voor werken bij bomen (hoofdstuk 2) en een bomenposter opgenomen (bijlage 1).

Bij een herinrichting kijken we welke status de betrokken bomen hebben. Waardevolle bomen zijn leidend in het ontwerp. Deze bomen hebben een dusdanige waarde dat duurzaam behoud het uitgangspunt is. Tijdens de werkzaamheden worden de beschermingsmaatregelen getroffen die voortvloeien uit de BEA. Verplaatsen van een waardevolle boom kan alleen als dit mogelijk is met duurzaam behoud van de boom.
Bij structuurbomen en functionele bomen bepalen het soort werkzaamheden in combinatie met de vitaliteit en toekomstverwachting van de bomen of deze kunnen blijven staan. Voor structuurbomen wordt daarnaast ook het effect van de werkzaamheden op het structuurbeeld in de overweging meegenomen. Bij een herinrichting wordt bij structuur- en functionele bomen alleen geïnvesteerd in bomen die een minimale levensverwachting hebben van 10 jaar. Mocht het nieuwe inrichtingsplan het niet mogelijk maken om een boom te behouden, dan wordt onderzocht of deze boom op een andere locatie in het ontwerp terug kan komen. Het verplaatsen van bomen is maatwerk waarbij de kosten en het risico moeten worden afgewogen.

Als bomen worden vervangen, dan gaat dit in goed overleg met de direct omwonenden. Dit gebeurt via een inspraakprocedure. Per locatie wordt bekeken welke inspraakprocedure er gevolgd wordt. Ook dit is maatwerk en afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden.

(Uit Handboek Bomenbeheer 4.1.3:) Hiervoor wordt een participatieplan opgesteld wat uitgaat van een integrale aanpak. Bij zo'n integrale aanpak speelt participatie een grote rol. De bewoners worden nauw betrokken bij de nieuwe inrichting. Voor de bestaande bomen geeft de gemeente advies. Er worden gegevens geleverd over bijvoorbeeld duurzaamheid, groeiplaats en levensverwachting. Samen met de bewoners wordt bepaald welke bomen er blijven staan en welke er verdwijnen (N.B. waardevolle bomen en structuren zijn leidend bij een nieuwe inrichting!). Dit kan door het creëren van een breed draagvlak voor een gezamenlijk plan. Omdat de situaties erg kunnen verschillen, is dit maatwerk.

Wil het participatieplan voldoen aan de inspraakprocedure moet het aan de volgende voorwaarden voldoen.

Het participatieplan:
- is in concept vastgesteld door B&W;
- is bekendgemaakt en heeft 4 weken ter inzage gelegen;
- belanghebbenden hebben gelegenheid gehad om zienswijze in te dienen;
- van de ontvangen zienswijze is een inspraakverslag gemaakt;
- is definitief vastgesteld door B&W.

Herplant na kap
Bij verwijderen van een boom (vergunning, melding) dient herplant plaats te vinden, met een boom die potentieel dezelfde of een betere status heeft als de te verwijderen boom. Onderdeel van deze herplantplicht is een passende groeiplaatsinrichting conform de richtlijnen van Handboek Bomen, en tenminste 3 jaar nazorg. Als de jonge aanplant tussentijds uitvalt, is inboet (vervangende aanplant) verplicht. De nazorgperiode gaat dan opnieuw in. Als de vervangende boom goed ontwikkelt en vanuit de nazorg wordt overgedragen naar de begeleidingsfase, kan de beleidsstatus worden toegekend.

De verdeling van het bomenbestand van gemeente Teylingen over de beleidsstatussen dient minimaal gelijk qua verhouding te blijven. De verdeling wordt vastgelegd nadat de waardevolle bomenlijst en de beschermwaardige structuren zijn vastgesteld.

In het geval een particuliere waardevolle boom weg moet vanwege een onomkeerbare aantasting of een veiligheidsrisico, vervalt de herplant- en compensatieplicht voor de eigenaar, en wordt door de gemeente elders een nieuwe potentiele waardevolle boom geplant. Dit geldt alleen in die gevallen waarbij de betreffende boom zodanig door ziekte of plaag aangetast is dat de levensverwachting minder dan 5 jaar is, of omdat sprake is van een (acuut) veiligheidsrisico wat niet meer weggenomen kan worden met boomsparende ingrepen (die qua kosten en inspanning in verhouding staan tot de te beschermen waarde van de boom).

Vervangingsladder bomen
Bij het verwijderen van een boom dient herplant plaats te vinden:
1. Op dezelfde plek (1:1). *Is dit niet mogelijk, dan volgt:*
2. Binnen dezelfde locatie/perceel. *Is dit niet mogelijk, dan volgt:*
3. Grenzend aan de locatie. *Is dit niet mogelijk, dan volgt:*
4. Elders in het dorp of gemeente. *Is dit niet mogelijk, dan volgt:*
5. Financiële compensatie ten gunste van het gemeentelijk bomenbestand.

Bij verwijderen van bomen uit een bosplantsoenvak (dunning) is geen sprake van kap maar van een onderhoudsmaatregel, en daarom geldt ook geen meldplicht. Indien een deel van een bosplantsoenvak verwijderd wordt, dient dit wel vervangen te worden. Op basis van het aantal verwijderde m^2 dient eenzelfde oppervlakte herplant te worden.

Voor bomen die vallen onder de regelgeving van de Wet natuurbescherming geldt dat na kap binnen 3 jaar herplant plaats moet vinden.

4.4.4 Overlast (was 4.4.5)

Inwoners die overlast van bomen ondervinden kunnen deze aandragen voor kap. De gemeente moet bepalen of er daadwerkelijk reden voor kap is. Overlast kan objectief meetbaar of aantoonbaar zijn als het bijvoorbeeld gaat om schade door opdruk van wortels of door takken die tegen de gevel van een woning groeien. Veel van de overlast is echter subjectief. Hier komt bij dat de individuele overlast die mensen van bomen kunnen ondervinden, strijdig kan zijn met het algemene belang. Om een goede afweging te kunnen maken tussen het algemene belang en het individuele belang maakt de gemeente gebruik van toetsingscriteria. In deze criteria wordt de waarde die een boom heeft (algemeen belang), afgezet tegen de eventuele individuele overlast die een boom kan geven. Door de waardebepalende factoren en de overlastfactoren zo transparant mogelijk te maken, is een objectieve beoordeling mogelijk. Na toetsing worden per jaar maximaal twaalf overlastbomen verwijderd.

Procedure

Bij een melding door een inwoner betreffende overlast veroorzaakt door een boom schat de behandelaar van de melding in of er sprake is van extreme overlast. Samen met de toezichthouder beoordelen zij de boom en de overlast objectief en leggen de resultaten vast. Het resultaat van de beoordeling wordt besproken met de groenbeheerder. De toezichthouder koppelt het resultaat van de beoordeling terug naar de melder. Bij het verwijderen van de boom zorgt de toezichthouder voor publicatie (website en gemeentebericht). Het verwijderen van de boom en eventuele vervanging wordt gecoördineerd door de toezichthouder. De buitendienst kan hier een uitvoerende rol in spelen.

Zonnepanelen

In bestaande situaties worden goed functionerende bomen (met een voldoende conditie) niet geveld of anderszins gesnoeid ter gunste van zonnepanelen.
Bij (her)inrichtingsprojecten wordt bij het ontwerp van het project rekening gehouden met de relatie tussen bomen en zonnepanelen. Het ontwerp dient zo te worden opgesteld dat beide samen kunnen voorkomen en geen negatief effect hebben op elkaar. Hierin wordt de habitus van een volwassen boom als uitgangspunt genomen.

4.4.5 Schade aan bomen (was 4.4.6)

Ondanks allerlei procedures en beschermingsmaatregelen die er op gericht zijn om bomen duurzaam te behouden, blijft er altijd een kans bestaan dat schade aan bomen wordt toegebracht.
Dit kunnen zijn:

- veel voorkomende kleine schades, zoals maaischades en schades bij bouw- en inrichtingswerkzaamheden.
- incidentele schades, bijvoorbeeld door aanrijdschade van auto's,
- illegale kap

Indien schade aan gemeentelijke bomen wordt toegebracht, wordt deze schade zo veel mogelijk op de veroorzaker verhaald. De schade wordt vastgesteld conform de methode van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB). De werkwijzen hiervoor staan uitgewerkt in hoofdstuk 15 (Taxatie) van Handboek Bomen van Norminstituut Bomen.

Veel voorkomende kleine schades
Veel schades zoals die bijvoorbeeld bij maaiwerkzaamheden worden veroorzaakt zijn zodanig beperkt van omvang dat taxatie van dergelijke schades niet de moeite waard is. Dergelijke schades zijn echter overbodig en vaak simpel te voorkomen. Het opnemen van een standaard boete in de aanbesteding van werkzaamheden bij bomen, voor iedere schade die aan een boom wordt toegebracht, is in de praktijk een effectieve manier gebleken om schades te voorkomen.

Incidentele schades
Indien schade aan bomen wordt toegebracht, die niet middels een boete gekoppeld aan aanbesteed werk kan worden verhaald, dan wordt deze schade door een beëdigd boomtaxateur (aangesloten bij de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen, NVTB) gewaardeerd. De kosten voor het uitvoeren van de taxatie en het getaxeerde schadebedrag wordt verhaald op de veroorzaker.

Illegale kap
Bij illegale kap van bomen wordt onder bestuursdwang een herplantplicht van een boom van vergelijkbare omvang en leeftijd opgelegd. Indien dit praktisch niet mogelijk is (zeer oude grote bomen) kan deze herplant financieel gecompenseerd worden.

4.4.6 Toezicht (was 4.4.7)

In de uitvoeringsfase is het essentieel dat toezicht gehouden wordt op het naleven van de eisen en randvoorwaarden zoals opgenomen in hoofdstuk 2 (Werken rond bomen) van Handboek Bomen van Norminstituut Bomen. Bij (zeer) waardevolle bomen is het van belang dat dit toezicht (mede) geschiedt door een European Treeworker, een European Tree technician of iemand met aantoonbare kennis en ervaring. Bij werkzaamheden rondom bomen wordt tijdig de groenbeheerder geïnformeerd.

4.4.7 **Noodkap** (nieuw)

Naar aanleiding van waarnemingen tijdens een reguliere inspectie, aan de hand van een melding, of bij een rondgang door het gebied kan geconstateerd worden dat een boom met spoed gekapt moet worden, omdat deze in de huidige toestand een gevaar voor de omgeving vormt (acuut gevaar of spoedeisend belang).
De burgemeester (of daartoe door burgemeester gemandateerde medewerker) in het kader van de openbare orde en veiligheid (conform Gemeentewet artikel 172 lid 3 of Wabo artikel 6.2) wordt dan op de hoogte gesteld en neemt formeel het besluit tot noodkap.

De benodigde kap wordt met specifieke reden (onderbouwing) en met foto's geregistreerd in het boombeheersysteem, zodat dit later bij vragen of onderzoek ook terug te vinden is, en de informatie gedurende het gehele proces rondom de noodkap beschikbaar en compleet is. De registratie bevat in ieder geval:

- Datum noodkap
- Locatie
- Soort boom
- Aantal bomen
- Reden tot kap
- Beschrijving gevaarzetting
- Foto

Deze registratie vindt zo nodig achteraf plaats, in het geval direct gehandeld moet worden.

Van vergunningverlening achteraf is dus geen sprake, omdat het besluit tot noodkap leidt tot een onomkeerbare handeling. Zowel bij het besluit tot noodkap als achteraf kan worden besloten tot het opleggen van een herplantplicht.
De omwonenden worden zo snel mogelijk geïnformeerd over de uitgevoerde noodkap en de reden daarvoor. Via de reguliere procedure wordt het besluit tot noodkap gepubliceerd met de geregistreerde gegevens (zie hierboven), waarbij ook de eventuele vervolgstappen (zoals herplant of verder onderzoek) vermeld worden.
De noodkap wordt tot slot afgehandeld in het gemeentelijke systeem.

4.5 Participatie, communicatie en educatie

4.5.1 **Burgerparticipatie** (met toevoeging van tekst uit Handboek Bomenbeheer 4.1.3)

Burgerparticipatie bij het boombeheer is niet meer weg te denken binnen de gemeente Teylingen. Met een participatieplan wordt samen met de direct omwonenden de buitenruimte opnieuw ingericht. Dit kan gaan over alleen de bomen in de straat, maar het kan ook een complete nieuwe inrichting zijn van de gehele buitenruimte: een integrale aanpak. Bij zo'n integrale aanpak speelt participatie een grote rol. De bewoners worden nauw betrokken bij de nieuwe inrichting. Dit kan door het creëren van een breed draagvlak voor een gezamenlijk plan. Omdat de situaties erg kunnen verschillen, is dit maatwerk.

Voor de bestaande bomen geeft de gemeente advies. Er worden gegevens geleverd over bijvoorbeeld duurzaamheid, groeiplaats en levensverwachting. Samen met de bewoners wordt bepaald welke bomen er blijven staan en welke er verdwijnen (N.B. waardevolle bomen en boomstructuren zijn leidend bij een nieuwe inrichting!).
Bij het vervangen van bomen bepalen we samen met de direct omwonenden welke soort bomen worden teruggeplant. De gemeente maakt hiervoor een selectie met geschikte bomen, meestal keuze uit drie. Team Beheer geeft advies over deze selectielijst, aan de hand van beschikbare bomenlijsten (bijvoorbeeld de soortentabel van Wageningen Universiteit en Research).

Hoofdstuk 5

5.1 Financiën

Voor het vervangen van bomen is er een vervangingsbudget, grootboeknummer 6560305/33311. Dit budget is hoofdzakelijk voor het vervangen van bomen, maar wordt ook gebruikt voor financiering van het bomenfonds, onderzoek en groeiplaatsverbetering.

In dit budget zijn de volgende bedragen beschikbaar:
2014 € 60.000,-
2015 € 90.000,-
Vanaf 2016 (structureel) € 120.000,-

De vervangingskosten van een boom kunnen erg verschillen. Met name de groeiplaatsinrichting is bepalend. De vervangingskosten van bomen in gazon en plantsoen zijn gemiddeld € 500,-
Bij een groeiplaats in verharding, waarbij een aanzienlijk aantal m³ grond moet worden uitgewisseld, lopen de kosten per boom op tot gemiddeld € 1000,-.

De omlooptijd van een boom is per boom verschillend en afhankelijk van meerdere factoren zoals:

- duurzaamheidklasse van de boom (een sierkers wordt ongeveer 40 jaar, een eik kan wel 300 jaar oud worden.)
- groeiplaats (een goede groeiplaats biedt een boom voldoende ruimte en kan de omlooptijd van een boom aanzienlijk verlengen)

Projecten met bomen worden zoveel mogelijk integraal opgepakt, en gefinancierd via het investeringsbudget.

5.1.1 Bomenfonds
Vervalt

5.2 Uitvoeringsplan

5.2.1 Lijst vervangen van bomen
Vervalt

5.2.4 Actielijst team Beheer
vervalt

Hoofdstuk 6

Wanneer is het nieuwe beleid geslaagd?

...

De evaluatie van het nieuwe boombeleid vindt plaats in 2020.
De eerste evaluatie van het bomenbeleid heeft in 2020 plaatsgevonden. In bijlage B is het rapport met stappenplan voor het vervolg toegevoegd. De volgende evaluatie is voor 2025 voorzien.

Handboek Bomen (*was Handboek Boombeheer*)

Het nieuwe boombeleid is gemaakt vanuit boomtechnisch oogpunt. De openbare ruimte wordt echter ingericht en gebruikt door verschillende disciplines. In de praktijk zal blijken dat de wensen vanuit het boombeheer kunnen botsen met andere belangen, zoals verkeer, parkeren en kabels & leidingen. Hiervan zijn we ons bewust. Uitgangspunt is om binnen de aanwezige mogelijkheden de omstandigheden voor de bomen zo optimaal mogelijk te maken. Het Handboek Bomen van Norminstituut Bomen geeft eisen en richtlijnen om per situatie de juiste afwegingen te kunnen maken. Het boombeleid wordt vastgesteld en is een document dat is verankerd in de organisatie. Het geeft aan hoe we denken over onze bomen en hoe we ermee omgaan. Het Handboek Bomen geeft richtlijnen en praktische tools om dit te bereiken.

BIJLAGE A: CRITERIA VOOR BELEIDSCATEGORIEËN

Categorie 1: Waardevolle bomen of structuren (boomgroepen)

Aanwijscriteria:

1. Beeldbepalendheid
2. Ecologische waarde
3. Cultuurhistorische waarde (solitair of als samenhangende groep)
4. Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie
5. Duurzame groeiplaats

Randvoorwaarden:

a. Plantjaar en boomgrootte
b. Technische levensduur

De 5 aspecten beeldbepalendheid, ecologische waarde, cultuurhistorische waarde, zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie, en duurzame groeiplaats zijn de redenen of specifieke kenmerken voor aanwijzing. De randvoorwaarden voor aanwijzing bepalen of aangewezen bomen of houtopstanden ook daadwerkelijk op de bomenlijst kunnen worden opgenomen.

Hierna volgt een toelichting op de verschillende aspecten.

Aanwijscriteria waardevolle bomen
De boom of houtopstand dient tenminste 1 van de volgende specifieke kenmerken te hebben.

Beeldbepalendheid
Een boom is beeldbepalend indien deze voor de beeldkwaliteit van de leefomgeving van grote waarde is of indien de boom een belangrijke positieve bijdrage levert aan het karakter en de herkenbaarheid op straat-, wijk- of dorpsniveau.
Bij particuliere terreinen gaat het veelal om bomen in voor- en zijtuinen, die in het straatbeeld van Teylingen een grote rol spelen doordat de habitus (vorm van de boom) zichtbaar is vanuit openbaar toegankelijk gebied. In sommige gevallen gaat het om bomen in achtertuinen die een beeldbepalende bijdrage leveren aan het groene karakter van de wijk of straat.

De boom dient in ieder geval ofwel een zodanige omvang te hebben dat deze reeds vanuit 1 windrichting beeldbepalend is voor de omgeving, ofwel de boom is vanuit alle windrichtingen beeldbepalend, waarbij de omvang geen rol speelt.

Een bijzondere, opvallende of aansprekende locatie van de boom kan mede bepalend zijn voor opname op de 'Lijst van waardevolle bomen'. Een boom op een markante plek, of op een locatie die uitnodigt tot recreatie, wordt eerder aangewezen dan eenzelfde boom op een achteraflocatie.

Soms is de manier waarop een boom is geplant of is gegroeid, bijvoorbeeld ten opzichte van andere bomen, van invloed op de manier waarop een boom zich manifesteert. Meestal hebben we te maken met solitaire beeldbepalende bomen, maar in specifieke gevallen geldt het ook voor bomen in groepen, waarbij niet zozeer de individuele boom maar de groep als geheel van beeldbepalende waarde is. Zoals bij een groep van 2 of 3 bomen die tezamen één kroon vormen.

Ecologische waarde
Bomen kunnen een belangrijke functie hebben voor het voortbestaan van bepaalde flora en fauna. Het gaat hierbij om een structurele functie voor een bepaalde dier- of plantensoort. Een kolonieboom van blauwe reigers bijvoorbeeld die al jarenlang zo wordt gebruikt. Of een groeiplaats voor een bijzondere korstmossoort, maretak of andere bijzondere plantensoorten. Ook kunnen bomen als geleiding of verblijfplaats dienen voor vleermuizen, of zijn ze een belangrijk onderdeel van een ecologische verbindingsroute (zie daarvoor ook de structuurbomen). Daarnaast kunnen streekeigen, inheemse soorten van belang zijn vanwege de waarde als autochtoon plantmateriaal door hun genetische oorspronkelijkheid.

Een dergelijke ecologische waarde kan worden vastgesteld door een ecoloog, of aan de hand van bestaande ecologische kaarten en/of gegevens.

Cultuurhistorische waarde

Bomen en bepaalde boomstructuren (lanen, groepjes) kunnen onderdeel zijn van de lokale geschiedenis of een bepaalde cultuurhistorische betekenis hebben. Het meest bekend zijn de herdenkingsbomen die ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen zijn geplant. Maar ook kan gedacht worden aan groene elementen die essentieel zijn voor een bepaald landschapstype. Oude knotbomen of houtwallen in het bebouwde gebied bijvoorbeeld markeren vaak vroegere erf- en perceelgrenzen. Ook bomen die onderdeel zijn van een beschermd dorpsgezicht (Warmond), vallen hier onder.

Onder cultuurhistorische eigenschappen vallen onder andere:

- Herdenkingsboom
- Grensboom
- Markeringsboom
- Bakenboom
- Ensemble met historisch pand
- Boom in historische houtwal
- Verzetsboom
- Buurtboom
- Karakteristieke snoeivorm
- Ooggetuigeboom
- Beschermd dorpsgezicht Warmond
- Historische structuur

Nadere toelichting historische structuren/ boomgroepen en beschermd dorpsgezicht

Bepaalde lanen en bosjes (groepen) met oudere bomen kunnen verwijzen naar de geschiedenis van Teylingen. Zoals rijbeplantingen langs oude invalswegen of een laanbeplanting langs de oprijlaan van een (soms al verdwenen) buitenplaats, of een landgoedbos. Ook de (boom)beplanting van het beschermd dorpsgezicht van Warmond en Park Rusthoff vallen hier onder. In dit geval worden niet de bomen op zich als waardevol aangewezen, maar de samenhangende structuur die van oudsher zo gegroeid is, en vaak ook specifiek zo onderhouden is.

Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie

Zeldzaamheid: Een boomsoort is voor Teylingse begrippen zeldzaam als er vermoedelijk minder dan 5 volwassen exemplaren van voorkomen binnen de gemeentegrenzen. Het gaat hierbij om boomsoorten en niet om variëteiten.

Uniciteit: Bomen kunnen uniek zijn binnen Teylingen vanwege hun grootte en/of groeivorm, bijvoorbeeld de grootste, dikste of scheefste boom van de wijk of dorp.

Dendrologie: Bijzondere soorten kunnen boomkundig (dendrologisch) gezien waardevol zijn. Denk aan een exotische boomsoort of een bijzondere kweekvorm of variëteit.

In 'Dendrologie van de lage landen' van J. de Koning en W. van den Broek (voorheen: 'Nederlandse dendrologie' van dr. B.K. Boom) staat aangegeven welke soorten en variëteiten voor Nederland zeldzaam zijn. Deze kunnen aangevuld worden met specifiek voor Teylingen zeldzame en bijzondere boomsoorten.

Duurzame groeiplaats (Toekomstboom)

Indien de plek/groeiplaats, zowel boven- als ondergronds, zodanig gunstig is dat de boom in potentie duurzaam verder kan uitgroeien tot een waardevolle boom, kan dit reden zijn de boom bij aanplant al aan te wijzen als waardevol. De normen voor groeiplaatsen zoals gesteld in het Handboek Bomen 2018 zijn hierbij leidend.

Ondergronds is er dan voldoende vocht, zuurstof, voeding, doorwortelbare ruimte en een lage verdichtingsgraad van de bodem. Bovengronds gaat het om voldoende ruimte voor het doorontwikkelen van de kroon, stam en stamvoet.

Randvoorwaarden waardevolle bomen

Plantjaar en boomgrootte

Een aansprekende omvang of leeftijd vergroot de waarde van een boom of boomgroep. In eerste instantie geldt het plantjaar van de boom als criterium hiervoor. Van niet alle bomen is het plantjaar bekend, er is dan geselecteerd op basis van de stamdiameter en -omvang.

Een boom wordt in de gemeente Teylingen waardevol genoemd als het plantjaar meer dan 60 jaar geleden is (vergelijkbaar met een stamdiameter van meer dan 60 centimeter op 1,3 meter boven maaiveld in geval van een onbekend plantjaar). Voor historisch waardevolle structuren wordt uitgegaan van een gemiddelde minimumleeftijd van 60 jaar.

OF

als er zodanig is of kan worden aangeplant (groeiplaats, ondergrondse en bovengrondse ruimte) dat de ambitieleeftijd van 100 jaar redelijkerwijs haalbaar is.

Technische levensduur

De boom dient een resterende technische levensduur te hebben van meer dan 5 jaar. Bomen met een zeer slechte levensverwachting komen niet in aanmerking voor aanwijzing. Bij historische structuren moet het grootste deel van de aan te wijzen structuur nog meer dan 5 jaar veilig kunnen staan.

De technische levensduur dient op deskundige wijze te worden bepaald door een boomspecialist (European Tree Technician of gelijkwaardig niveau). Voor het bepalen van de technische levensduur zijn de volgende aspecten van belang:

- De conditie van de boom in relatie tot het herstelvermogen van de boomsoort;
- De mate waarin er sprake is van mechanisch onherstelbare veiligheidsproblemen;
- De mate waarin er sprake is van parasitaire ziekten of aantastingen die het voortbestaan van de boom bedreigen;
- De mate waarin er sprake is van een afname in kwaliteit en/of kwantiteit van de ondergrondse groeiruimte.

Categorie 2: Structuurbomen

Aanwijscriteria:
1. Stedenbouwkundige betekenis
2. Verbinding tussen groenelementen

Randvoorwaarden:
a. Plantjaar en boomgrootte
b. Technische levensduur
c. Groenstructuur

De 2 aspecten Stedenbouwkundige betekenis, en Verbinding tussen groenelementen zijn de redenen of specifieke kenmerken voor aanwijzing. De 3 randvoorwaarden voor aanwijzing bepalen of een boomstructuur uiteindelijk kan worden opgenomen als aangewezen structuur.
Hierna volgt een toelichting op de verschillende aspecten.

Aanwijscriteria structuurbomen
De boom heeft als onderdeel van een structuur tenminste 1 van de volgende specifieke kenmerken.

Stedenbouwkundige betekenis
Bomen in een laanvormige structuur kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het karakter van de gemeente. Ze kunnen stedenbouwkundige structuren accentueren of versterken. Deze bomenstructuren begeleiden bijvoorbeeld wegen of wateren binnen de hoofdinfrastructuur of markeren een wijk- of gebiedsontsluiting. Een goed geplaatste structuur begeleidt het verkeer en kan ook verkeersremmend werken.

Verbinding van groenelementen
Lijn- of vlakvormige structuren kunnen een belangrijke meerwaarde geven aan andere groenelementen. Door bijvoorbeeld parken en bosgebieden via bomenrijen met elkaar te verbinden neemt de ecologische betekenis ervan toe. Zo ontstaat er een natuurlijke migratieroute voor vogels en andere diersoorten. Ook kunnen lijnvormige elementen een belangrijke rol vervullen in de verbinding tussen dorp en buitengebied.

Randvoorwaarden structuurbomen

Plantjaar en boomgrootte
Een aansprekende omvang of leeftijd vergroot de waarde van een bomenstructuur. In eerste instantie geldt het plantjaar van de bomenrij of -groep als criterium. Van niet alle bomen is het plantjaar bekend, er is dan geselecteerd op basis van de stamdiameter en -omvang.

Een bestaande bomenrij of -groep kan in de gemeente Teylingen als structuurversterkend worden aangewezen als het plantjaar van het meerendeel van de bomen meer dan 40 jaar geleden is (vergelijkbaar met een stamdiameter van meer dan 40 centimeter op 1,3 meter boven maaiveld in geval van een onbekend plantjaar).

OF

als er zodanig is of kan worden aangeplant (groeiplaats, ondergrondse en bovengrondse ruimte) dat de ambitieleeftijd van 80 jaar redelijkerwijs haalbaar is, eventueel met extra technische constructies.

Technische levensduur
De boom dient een resterende technische levensduur te hebben van meer dan 5 jaar. Bomen met een zeer slechte levensverwachting komen niet in aanmerking voor aanwijzing.

De technische levensduur dient op deskundige wijze te worden bepaald door een boomspecialist (European Tree Technician of gelijkwaardig niveau). Voor het bepalen van de technische levensduur zijn de volgende aspecten van belang:
- De conditie van de boom in relatie tot het herstelvermogen van de boomsoort;
- De mate waarin er sprake is van mechanisch onherstelbare veiligheidsproblemen;
- De mate waarin er sprake is van parasitaire ziekten of aantastingen die het voortbestaan van de boom bedreigen;
- De mate waarin er sprake is van een afname in kwaliteit en/of kwantiteit van de ondergrondse groeiruimte.

Groenstructuur Teylingen
Lijn- of vlakvormige structuren zijn van grotere betekenis wanneer er een onderlinge samenhang is. Dit houdt in dat de afzonderlijke lijnstructuren aansluiten op andere lijnstructuren of groengebieden. Tezamen vormen de lijnstructuren een aansluitend netwerk, de groene dooradering van het dorp.

Dit netwerk van alle boom- en groenstructuren, als lijnen en punten weergegeven, vormt de groenstructuur (zowel de bestaande als de gewenste structuren). Deze groenstructuur kan worden vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Bomen die op basis van de aanwijscriteria voor structuurbomen redelijkerwijs aan deze structuurlijnen en -punten gekoppeld kunnen worden, worden gelabeld als structuurboom.

(Nieuwe) bomenlijnen, die op basis van de aanwijscriteria tezamen in aanmerking zouden komen als bomenstructuur maar nog niet zijn vastgelegd in de groenstructuur, kunnen worden voorgedragen als potentiële nieuwe bomenstructuur bij een volgende actualisering van de vastgestelde groenstructuur.

Categorie 3: Functionele bomen

Randvoorwaarden:
1. Groeiplaats
2. Eigendom van gemeente

Hierna volgt een toelichting op de verschillende aspecten.

Randvoorwaarden functionele bomen

Groeiplaats voor 40 jaar
Een boom dient in de gemeente Teylingen zodanig te worden aangeplant (groeiplaats, ondergrondse en bovengrondse ruimte) dat de ambitieleeftijd van 40 jaar redelijkerwijs haalbaar is. De normen voor groeiplaatsen zoals gesteld in het Handboek Bomen 2018 zijn hierbij leidend.

Eigendom van gemeente
Functionele bomen zoals geregistreerd binnen de gemeente Teylingen zijn eigendom van gemeente Teylingen.

Categorie 4: overige bomen
Bomen die eigendom zijn van derden (particulieren, organisaties) en die niet vallen binnen categorie 1, 2 of 3, zijn niet geregistreerd. Het is wel mogelijk dat dergelijke bomen in de loop van de tijd passen binnen de criteria van categorie 1 (waardevol) en naar aanleiding van een verkennende schouw en daaropvolgend een volledige beoordeling als zodanig aangewezen kunnen worden. De betreffende eigenaar wordt op dat moment daarvan op de hoogte gesteld. Overigens kan een eigenaar een dergelijke boom ook zelf aandragen voor aanwijzing als waardevolle boom.

Overzicht van alle categorieën

Status	Ambitie leeftijd	Minimale leeftijd	Kenmerken	Eigendom
Waardevol (solitair, of historische structuur)	100	60	Bomen met grote waarde voor de omgeving (beleving, cultuurhistorie, dendrologie)	Gemeente of particulier/ derden
Structuur	80	40 (bij bestaande structuur)	Bomen in structuurdragende lijnen of vlakken (stedenbouwkundig, landschappelijk, ecologisch)	Gemeente
Functioneel	40	n.v.t.	Groene aankleding leefomgeving	Gemeente
Overig	n.v.t.	n.v.t.	Alle niet-waardevolle bomen	Particulier/ derden

Bijzonderheden

Bomen buiten de bebouwde kom
Voor bomen in het gemeentelijke buitengebied (vastgelegd als buiten bebouwde kom Wegenverkeerswet) is de Wet natuurbescherming, hoofdstuk 4 van toepassing, tenzij sprake is van:

a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
b. houtopstanden op erven of in tuinen;
c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
e. kweekgoed;
f. uit populieren of wilgen bestaande:
    1. wegbeplantingen;
    2. beplantingen langs waterwegen, en
    3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
g. het dunnen van een houtopstand;
h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
    1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
    2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
    3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Bomen buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming (voorheen bebouwde kom Boswet), die vallen onder 1 van bovenstaande uitzonderingen, kunnen een gemeentelijke beleidsstatus toegewezen krijgen. Het gaat dan met name om de bomen op erven of in tuinen die als waardevolle boom aangemerkt kunnen worden, en (oude) fruitbomen en windschermen om boomgaarden, en specifieke rijen populieren of wilgen, die een cultuurhistorische (structuur)waarde hebben.

Snelgroeiende boomsoorten
Voor een aantal boomsoorten gelden strengere eisen voor aanwijzing. Het gaat hier om bomen die snel groeien en zeer algemeen zijn. Door deze eigenschappen verdringen zij andere bomen. Bovendien hebben zij vaak ook een beperktere levensduur en raken ze sneller in verval. Ook wijkt de diktegroei bij deze soorten af, en kan deze niet gebruikt worden als leeftijdsindicatie.
Aanwijzing van deze snelgroeiende soorten op basis van dezelfde criteria als die gelden voor andere soorten moet met enige terughoudendheid gebeuren.

De boomsoorten die in dit document gelden als snelgroeiend zijn:

- Populier
- Wilg